

L'experiència viscuda en aquesta legislatura aporta un valor a la governació de Catalunya en termes de bon govern, competitivitat i cohesió, i la situa en un punt de responsabilitat a Espanya i a Europa, que el futur govern haurà d'assumir i continuar.

Catalunya 2003-2006: una transició? Accents del projecte catalanista i de progrés i de l'acció del Govern de la Generalitat

Xavier Bertrana

«[418] ¿Qué es el para qué? Sólo uno de los porqués»
WAGENSBERG, Jorge (2006): *A más cómo, menos porqué*. Tusquets,
Barcelona, 2006, pàg. 84.

I. Una visió primigènia

A mitjans de novembre de l'any 2003, Antón Costas publicava un article a *El País*, «*Cataluña en el diván*», on afirmava que després de 23 anys d'autogovern, Catalunya ja no era una societat alegre i confiada en les seves capacitats per afrontar el futur.

Catalunya ja no era només una illa de modernitat a Espanya, sinó que experimentava amb dificultats els reptes del procés d'integració europea sobre la dinàmica urbana i la irrupció de la globalització de l'economia en el teixit productiu.

Al mateix temps, la desinversió acumulada en els serveis i les infraestructures públiques començava a resultar evident, i els referents simbòlics i materials que havien predominat durant les darreres dècades es veien incapacitats per oferir una idea coherent d'un país que ja estava «inventat».

En aquells moments, només semblava garantida l'aliança entre CIU i el PP per assegurar l'estabilitat governamental, i fou justament la radicalització de la dreta conservadora espanyola, la que oferí el context idoni per una alternança, que s'acabaria materialitzant a l'Acord del Tinell.

L'aliança entre els partits catalanistes i de progrés responia a una voluntat majoritària de canvi, que transitava des dels confins del catalanisme polític, fins a les terres conqueribles del patriotisme.

L'adopció del patriotisme, com a filosofia governamental, oferia un marc de referència prou ampli per un partit republicà orientat a l'independentisme cívic, per un partit ecosocialista i per un partit socialdemòcrata amb accents liberals, que són dos partits federalistes.

Juntament amb la voluntat d'avançar cap a un catalanisme no instrumental a través de l'impuls del nou Estatut, es volia donar una nova mirada a la nostra identitat col·lectiva.

Direcció d'Anàlisi i
Prospectiva de l'Oficina de
la Presidència
(Generalitat de Catalunya).

19

Els països capdavanters tenen economies obertes, sistemes polítics amb un capital humà i social sòlid, i governs amb capacitat per reptar l'autocomplaença dels sistemes administratius, proposar un aprenentatge constant a l'espai públic i actuar com a catalitzadors de les energies de la societat. A judici de l'autor, el valor afegit que ha aportat el Govern catalanista i d'esquerres ha estat el de començar a adoptar integralment aquesta visió en el disseny i la implementació de les seves polítiques públiques, desenvolupant noves estratègies transversals destinades a renovar els vincles entre el civisme i la cultura, i entre l'educació, el treball i l'economia.

L'autogovern i el «bon govern» eren indisso-
ciables d'un programa de modernitat per enfortir
l'arquitectura del sistema de benestar, avançar
cap a una economia del coneixement i vertebrar
un territori en xarxa.

El nostre país havia de trencar esquemes vells
i desplegar noves energies individuals i col·lecti-
ves, a través d'una confiança renovada en la ciu-
tadania. S'havien de desenvolupar polítiques per
garantir la igualtat, convidar a la llibertat, apro-
fitar el talent, ampliar les oportunitats indivi-
duals i col·lectives per resoldre problemes que
no poden ser objecte només dels poders públics,
teixir noves reciprocitats en termes de corres-
ponsabilitat, reduir les arbitriarietats, i alimentar
l'ambició pròpia d'un món «que és pla», com
diu T. L. Friedman.

**Amb l'Acord del Tinell s'albirava
la possibilitat de recuperar
la tradició del catalanisme
d'esquerres, per adaptar-lo als
nous temps. Es tractava de donar
la benvinguda a les possibilitats
obertes per la globalització i
ajudar a preparar-les-hi el camí,
per enfortir els lligams entre el
civisme i la cultura, i entre
l'educació, el treball i l'economia.**

Amb l'Acord del Tinell s'albirava la possibili-
tat de recuperar la tradició del catalanisme d'es-
querres, per adaptar-lo als nous temps. Es tracta-
va de donar la benvinguda a les possibilitats
obertes per la globalització i ajudar a preparar-
les-hi el camí, per enfortir els lligams entre el ci-
visme i la cultura, i entre l'educació, el treball i
l'economia.

L'acció del govern durant la setena legislatu-
ra s'ha emmarcat en aquesta filosofia «mínima»
però exigent, que demanaria almenys un major
desenvolupament i extensió. I és des d'aquesta
perspectiva que s'ha d'analitzar: posant de
relleu els accents del projecte polític que ha
abanderat i contrastant els camins oberts i els
horitzons que queden per descobrir, amb l'evol-
ució de Catalunya al llarg d'aquests darrers
tres anys.

II. Un *ethos* públic en procés de canvi

L'aprovació del nou Estatut i el desenvolupa-
ment de fórmules de govern compartit amb l'Es-
tat i la Unió Europea han vingut acompanyats de
l'inici d'un procés de reforma a la Generalitat de
Catalunya, que demostra que el patriotisme co-
mença per les institucions pròpies.

En aquest mandat s'han sanejat les finances
de la Generalitat i el pressupost consolidat ha
augmentat d'uns 22.000 a 30.000 M€. La gestió
pressupostària del govern és una referència de ri-
gor i s'ha procedit a la vegada a una reestructu-
ració de la despesa pública en favor de la inver-
sió, que ha passat de 365 a 691 euros per
habitant. S'ha començat a superar, doncs, la de-
sinversió en matèria de serveis i infraestructures
que hipotecava el progrés de Catalunya.

El rigor en la gestió i la seva transparència,
juntament amb la introducció gradual de siste-
mes d'avaluació de les polítiques i els serveis
públics, ens han de permetre avançar cap a la
consciència que, en lloc de l'adhesió gratuïta,
el cinisme o la indiferència, val la pena treballar

per a l'enfortiment mutu de la capacitat i la confiança.

Aquest hauria de ser l'*ethos* públic en el futur, amb un programa de reformes que ha de continuar incloent el sistema d'organismes consultius i fiscalitzadors del Govern i l'Administració de la Generalitat, i estendre's a la resta de nivells de govern. I no es tracta només d'una qüestió moral, sinó d'entendre:

- 1) Que la credibilitat institucional té una importància creixent com a factor de competitivitat d'un país;
- 2) Que, en el marc d'un període de canvi i reforma institucional, és necessària per conferir una major legitimitat i racionalitat a les propostes emeses des de l'autonomia;
- 3) Que s'ha d'acabar amb la contraposició entre «fer política» i «fer país» –tal i com demanaven el 7 de juny passat els professors Castiñeira i Lozano en un article a *La Vanguardia*, articulant complicitats que ahora assegurin la qualitat de la nostra democràcia i l'eficiència econòmica de les nostres institucions; i, finalment,
- 4) Que és una necessitat per desenvolupar una acció pública adaptada al canvi: la societat sovint és més dinàmica que la política i reclama un «bon govern» a l'alçada de les expectatives i les necessitats de «la Catalunya dels set milions».

Els països capdavaners tenen economies obertes, sistemes polítics amb un capital humà i social sòlid, i governs amb capacitat per reptar l'autocomplaença dels sistemes administratius, proposar un aprenentatge constant a l'espai públic i actuar com a catalitzadors de les energies de la societat.

El valor afegit que ha aportat el Govern catalanista i d'esquerres ha estat el de començar a adoptar integralment aquesta visió en el disseny i

En aquest mandat s'han sanejat les finances de la Generalitat i el pressupost consolidat ha augmentat d'uns 22.000 a 30.000 M€.

La gestió pressupostària del govern és una referència de rigor i s'ha procedit a la vegada a una reestructuració de la despesa pública en favor de la inversió, que ha passat de 365 a 691 euros per habitant. S'ha començat a superar, doncs, la desinversió en matèria de serveis i infraestructures que hipotecava el progrés de Catalunya.

implementació de les seves polítiques públiques, desenvolupant noves estratègies transversals destinades a renovar els vincles entre el civisme i la cultura, i entre l'educació, el treball i l'economia.

La globalització i el procés de canvi econòmic modelen l'estructura política, social i cultural de Catalunya, però no necessàriament els valors a través dels quals es produeix aquest procés, ni les seves conseqüències. No ens podem aventurar a un nou «deixar fer» més o menys moralitzant, ni tampoc expressar vells determinismes: el repte és

La globalització i el procés de canvi econòmic modelen l'estructura política, social i cultural de Catalunya, però no necessàriament els valors a través dels quals es produeix aquest procés, ni les seves conseqüències. No ens podem aventurar a un nou «deixar fer» més o menys moralitzant, ni tampoc expressar vells determinismes: el repte és garantir l'existència de valors col·lectius i demostrar una major capacitat d'adaptació per poder continuar fent-los efectius.

garantir l'existència de valors col·lectius i demostrar una major capacitat d'adaptació per poder continuar fent-los efectius.

III. Cultura i civisme des de la proximitat

Abans m'he referit a la Catalunya dels set milions, però hem de reconèixer que aviat serà propietat del passat. Avui Catalunya avança amb rapidesa cap als 7,5 milions d'habitants. Un 12% de la població actual són immigrants de tercers països. I aquest 12% representa el 24% de la immigració a Espanya, que en pocs anys ha

esdevingut el principal país receptor de la Unió Europea.

Sens dubte es tracta del fenomen més important de la darrera dècada i probablement es convertirà en el factor més decisiu per entendre l'evolució de la societat catalana al segle XXI.

La intensitat amb què s'ha produït aquests darrers tres anys i la integració laboral de les persones immigrants ha vingut acompanyada del seu reconeixement públic com una font d'enriquiment, i aquest reconeixement pot haver reduït les probabilitats de la creació de coexistències sense fonaments sòlids.

No hi ha dubte, però, que de la coexistència a la convivència i d'aquesta a la integració hi ha un recorregut amb un destí incert, i que no es troba plenament en mans de la Generalitat, sense que aquest factor hagi eximit el Govern de donar-hi una resposta que s'ha situat, amb els seus propis límits i horitzons, en la «gestió de les conseqüències».

En aquest mandat, el Govern ha desenvolupat una política de ciutadania i immigració en col·laboració amb els governs locals, que es pot resumir bàsicament en quatre punts:

- 1) El manteniment d'un concepte de «ciutadania» basat en la residència i reconegut mitjançant l'empadronament de les persones nouvingudes;
- 2) El desenvolupament d'un concepte de convivència basat en el respecte i el civisme;
- 3) La multiplicació de les accions reductores de les discriminacions i les desigualtats per desactivar qualsevol alarmisme conscient; i, finalment,
- 4) L'inici d'una política d'acolliment i d'integració, vertebrada bàsicament des de l'escola i el barri.

Aquesta darrera política té l'objectiu d'aconseguir que la llengua i la cultura contribueixin a

la construcció cívica de Catalunya i, al mateix temps, que el civisme i la convivència es tradueixin en el desenvolupament de noves reciprocitats.

Es tracta d'enfortir el nexa entre el civisme i la cultura com a valors col·lectius fonamentals, constitutius de principis com la llibertat o la igualtat, a través del diàleg i un aprenentatge permanent, que és necessari per allunyar-nos de la indiferència o la desconfiança que poden acompanyar la mera coexistència, i acostar-nos a una veritable integració en el present i en el futur.

Aquest ha estat l'objectiu de la «Llei de barris i àrees urbanes que requereixen una atenció especial». La traducció de la llei en 58 projectes diferents a 45 ciutats catalanes incorpora processos urbanístics i la construcció de nous equipaments públics, per evitar la segregació urbana.

Es tracta d'una aposta per la cohesió dels barris i la millora de les seves condicions bàsiques, però també d'una «operació de filigrana de reconstrucció de teixits socials», com deia fa poc temps Joaquim Nadal en un article a *El Periódico*.

Ha esdevingut una política emblemàtica del Govern, i no només pels recursos invertits o perquè «creï» un marc de convivència, ni tampoc perquè enforteixi la capacitat d'integració social dels governs locals; o no només per aquestes finalitats: el que es pretén és construir capital social, generar noves reciprocitats, integrar.

És el procés i el reconeixement que se'n deriva, el que compta. I aquest reconeixement «crea» ciutadania enfortint la democràcia, establint noves corresponsabilitats entre els poders públics i entre aquests i els barris, i mostrant que la cooperació genera nexes, economia i oportunitats.

Els processos d'execució dels projectes acollits a la Llei de barris seran llargs, però la llavor arrelarà. I és una llavor que pot construir noves identitats des de la llibertat i la igualtat.

Justament per aquest motiu, avui els governs locals són, també, Generalitat:

- 1) Perquè s'estan configurant com els veritables agents de la proximitat, és a dir, de la gestió propera dels recursos públics;
- 2) Perquè protagonitzen el nou model de seguretat pública i de justícia desenvolupat pel govern;
- 3) Perquè, a partir d'aquesta condició bàsica de la convivència democràtica, ens mostren el camí més curt entre el civisme i la cultura, que són dos valors fonamentals per garantir el futur de Catalunya com una societat oberta; i, en definitiva,
- 4) Perquè ens ofereixen l'oportunitat de continuar innovant amb polítiques basades en la cooperació voluntària i, per tant, en una confiança en la ciutadania, que durant aquest mandat també s'ha desenvolupat a través del nexa transversal entre l'educació, el treball i l'economia, per obrir el camí de l'avenç de Catalunya cap a la societat del coneixement.

Avui Catalunya avança amb rapidesa cap als 7,5 milions d'habitants. Un 12% de la població actual són immigrants de tercers països. I aquest 12% representa el 24% de la immigració a Espanya, que en pocs anys ha esdevingut el principal país receptor de la Unió Europea.

Al llarg dels darrers tres anys, el creixement econòmic de Catalunya s'ha orientat a la creació d'ocupació i ambdós processos, juntament amb el bon govern, ens han permès desenvolupar una acció inversora potent, per enfortir l'arquitectura del nostre sistema de benestar i (re)definir el model de competitivitat de l'economia catalana.

IV. Una arquitectura del benestar més forta

En aquests més de vint anys de democràcia, els poders públics i la societat han realitzat un esforç ingent per dotar Catalunya i Espanya de serveis universals com l'educació, la salut o el sistema de pensions, però actualment els reptes principals que afrontem són la qualitat dels serveis i l'eficiència de les polítiques.

La qualitat depèn, bàsicament, de l'equitat, mentre que l'eficiència –i, en definitiva, la sostenibilitat– depenen de la capacitat del govern per adaptar els serveis públics al dinamisme d'una societat i una economia en canvi.

És arriscat oferir una visió massa simplificadora de les causes i les conseqüències d'ambdós processos, però sembla difícil qüestionar que avui conflueixen en la necessitat de garantir una igualtat bàsica en l'accés i la qualitat dels serveis sanitaris i educatius, i orientar paral·lelament el sistema de benestar al cycle vital de les persones, per reduir aquells riscos d'exclusió o fracàs que afecten el benestar i la capacitat productiva de la societat.

Amb el Pacte Nacional per a l'Educació, Catalunya per primera vegada té un marc estable per definir una veritable estratègia educativa. Aquest pacte proposa polítiques transformadores perquè incorporin la majoria d'interessos en joc. A Finlàndia, la capacitat d'acord i concertació entre el Govern i la comunitat educativa és un dels factors decisius del grau d'excel·lència de l'educació. I és aquesta voluntat d'acord, juntament amb l'aposta educativa del Govern, la que ens permetrà avançar cap a la definició d'un veritable

Es tracta d'enfortir el nexa entre el civisme i la cultura com a valors col·lectius fonamentals, constitutius de principis com la llibertat o la igualtat, a través del diàleg i un aprenentatge permanent, que és necessari per allunyar-nos de la indiferència o la desconfiança que poden acompanyar la mera coexistència, i acostar-nos a una veritable integració en el present i en el futur.

«servei públic d'educació», comptant amb el compromís col·lectiu del professorat, de la xarxa de centres educatius finançats amb fons públics, de les famílies, de les escoles i dels ajuntaments.

L'inici d'un procés descentralitzador per garantir la qualitat i l'equitat tampoc ha resultat aliè a la política de salut. La creació dels governs territorials n'és el millor exemple. Tanmateix, contribuirà a la vertebració d'un nou sistema que prioritzi la salut pública, la qualitat de l'assistència sanitària (per exemple, amb la reducció del temps d'espera quirúrgica) i l'atenció de la cronicitat.

Juntament amb la millora de la qualitat de l'educació i la salut, en aquest mandat també s'ha fet un important esforç per orientar el sistema de

benestar als joves, a les famílies i a les persones grans dependents.

L'educació i el treball són fonamentals perquè els joves puguin desenvolupar els seus projectes vitals amb autonomia, però també ho és l'accés a un habitatge en condicions raonables.

El nombre d'habitatges iniciats a Catalunya s'ha doblat amb escreix a partir de 1997. Malgrat això, entre 1998 i 2005 el preu d'un habitatge mitjà a Catalunya s'ha multiplicat gairebé per tres. L'opció del lloguer no és, encara, una bona solució: l'oferta, massa reduïda, es veu marcada pel procés inflacionista del mercat.

Els joves sovint no poden assolir els preus que el mercat proposa o si ho fan hipotequen un percentatge molt elevat del seu salari mitjà. Sovint no poden emancipar-se i desenvolupar el seu projecte familiar propi amb autonomia –fet que és una necessitat i un bé social– o, si ho fan, paguen el preu de comprometre el seu potencial emprenedor.

Per donar resposta a aquesta situació, en aquest mandat s'ha desenvolupat, per primera ve-

gada, una política d'habitatge realista, que garantirà una provisió suficient d'habitatge protegit a mig i a llarg termini, a través del Pla Català per al Dret a l'Habitatge.

D'altra banda, Catalunya va ser una de les comunitats de l'Estat espanyol que primer va assolir la universalització de l'educació dels 3 als 6 anys, i, en aquest mandat el Govern ha abordat amb la mateixa decisió un repte pendent de l'anterior legislatura: l'escolarització dels infants en l'etapa de 0 a 3 anys.

Es tracta d'una inversió reductora de les desigualtats i una política de suport a les famílies que permet la conciliació, la igualtat de gènere i la socialització. La incorporació de les dones al món del treball igualant ràpidament cotes europees, l'augment de l'esperança de vida o l'augment de la monoparentalitat demostren que som una societat oberta i dinàmica. Al mateix temps, però, exigeixen una política de suport a les famílies que sigui inclusiva.

En aquest àmbit ja s'han començat a adaptar els serveis i els recursos a les diverses estructures familiars i el Govern s'ha proposat la definició d'un pla estratègic per a la conciliació que s'hauria de prioritzar a la propera legislatura, juntament amb la universalització de l'atenció a les persones dependents i del suport a l'autonomia personal o, des d'una perspectiva més àmplia, dels serveis socials.

A més de l'aprovació del Projecte de Llei de serveis socials, en aquests tres anys s'ha començat a implantar el Pla de promoció de l'autonomia personal i el suport a les persones amb dependència, amb l'objectiu d'establir aquells dispositius que han de facilitar el reconeixement progressiu d'aquest nou dret universal, a partir de l'entrada en vigor de la Llei d'Autonomia Personal de l'Estat al mes de gener de 2007.

Punt i a part mereix la lluita contra la pobresa. L'aprovació de la Llei de prestacions econòmiques d'assistència social garantirà uns ingres-

**Amb el Pacte Nacional
per a l'Educació, Catalunya per
primera vegada té un marc estable
per definir una veritable estratègia
educativa. Aquest pacte proposa
polítiques transformadores
perquè incorporen la majoria
d'interessos en joc.**

El nombre d'habitatges iniciats a Catalunya s'ha doblat amb escreix a partir de 1997. Malgrat això, entre 1998 i 2005 el preu d'un habitatge mitjà a Catalunya s'ha multiplicat gairebé per tres. L'opció del lloguer no és, encara, una bona solució: l'oferta, massa reduïda, es veu marcada pel procés inflacionista del mercat.

26

sos suficients a les persones grans i inactives amb rendes més baixes i ha de permetre situar la pobresa en un 11% a mig termini (actualment, es troba a l'entorn d'un 18%). El percentatge restant són sobretot persones immigrants actives que no es troben en situació de pobresa crònica perquè estan integrades en el mercat de treball i són objecte d'altres polítiques, com les proposades en el Pla d'inclusió social. L'impuls d'aquest pla i la reforma del PIRMI són els passos següents a donar.

No hi ha dubte, doncs, que si el progrés de Catalunya ve acompanyat de noves estratègies econòmiques i socials per enfortir el nostre sistema de benestar, l'increment de la riquesa en termes del PIB per càpita que hem assolit, s'ha traduït en l'impuls d'iniciatives innovadores de reducció de la pobresa i les desigualtats.

És aquesta ambició col·lectiva, juntament amb la qualitat dels serveis públics universals i el desenvolupament de noves orientacions per adaptar-los al cicle vital de les persones, la que ens ha de permetre afrontar l'augment de les desigualtats salarials que afecten els joves i les dones —especialment les mares solteres— i combatre les herències del capital cultural familiar, trencant els determinismes que les generen, cercant les coordenades bàsiques que condueixen a una ciutadania efectiva sense la qual les referències a la llibertat i a la responsabilitat individual a què ens encaminem no deixarien de resultar profundament injustes, i facilitant una mobilitat social ascendent a través de l'educació i el treball.

V. L'economia del coneixement

A la societat del coneixement cada persona té potencialitats i el paper dels poders públics s'ha de dirigir a acompanyar i estimular el seu talent i les seves habilitats. Aquesta reciprocitat s'ha d'equilibrar a través del vincle que uneix transversalment l'educació, el treball i l'economia. I l'instrument principal del que s'han dotat el Govern i els agents econòmics i socials per aconseguir-ho en el context de la globalització és l'Acord estratègic per a la competitivitat de l'economia catalana, la qualitat de l'ocupació i la internacionalització de l'empresa catalana.

Ja ha passat, doncs, el temps de fer crides a la responsabilitat sense definir-les clarament o fent-ho a través de lliçons morals: avui el Govern exigeix ambició i ofereix complicitat —i alhora, a les empreses i als treballadors.

Ofereix un marc estable i dinàmic, alhora, perquè les empreses puguin planificar les seves estratègies a llarg termini. I, al mateix temps, exigeix l'ambició d'aconseguir que les inversions públiques en capital humà, físic i tecnològic assegurin una major eficiència econòmica, la qualitat de l'ocupació i el desenvolupament de noves apostes empresarials.

Avui l'estabilitat fiscal i monetària que ens proposen l'Estat i la Unió Europea, venen acompanyades de noves polítiques de la Generalitat per avançar cap a la millora de la productivitat.

L'educació ha format part del cor del programa reformador del Govern perquè és un factor motriu del progrés econòmic i, a la vegada, un instrument essencial d'integració cívica i de cohesió social. No sorprèn que el capital humà sigui considerat el factor de progrés més important a la societat del coneixement. És «el coneixement».

L'aposta educativa que proposa el Pacte Nacional ens ha de conduir a l'excel·lència a mig i a llarg termini. Aquest és l'horitzó que tenim plantejat amb objectius de llarg abast i mesures concretes per assolir-los.

Es preveu que l'any 2008 tots els centres educatius públics disposin de connexió a banda ampla i les TIC es puguin estendre a tots els aprenentatges. Tanmateix, aquest curs hi ha 8,68 alumnes per ordinador, el proper 6,43 i, en quatre cursos més, aquesta ràtio es reduirà als dos, a través d'un procés de millora que també es produirà en l'ensenyament de les llengües estrangeres i que ha de permetre acompassar les necessitats educatives de l'alumnat, la formació del professorat per atendre-les i la creació de nous sistemes de rendiment de comptes dels centres educatius.

En els propers anys, doncs, els centres públics formaran part progressivament d'una nova constel·lació educativa, que incorporarà la millora de l'educació secundària, la vertebració d'un sistema de formació professional més atent a les necessitats empresarials, per facilitar la transició escola-treball, i un sistema universitari, que afrontarà amb més garanties la integració a l'Espai Europeu d'Educació Superior.

L'increment del finançament universitari garantirà la qualitat de la docència, la recerca científica i una transferència de coneixements a l'empresa vinculada, no només a la seva adquisició,

A més de l'aprovació del Projecte de llei de serveis socials, en aquests tres anys s'ha començat a implantar el Pla de promoció de l'autonomia personal i el suport a les persones amb dependència, amb l'objectiu d'establir aquells dispositius que han de facilitar el reconeixement progressiu d'aquest nou dret universal, a partir de l'entrada en vigor de la Llei d'Autonomia Personal de l'Estat al mes de gener de 2007.

sinó també al seu ús, que ja s'ha començat a desenvolupar amb instruments de planificació com el Pla de recerca i innovació del 2005 al 2008, amb projectes que proposen triangular la universitat, l'empresa i el territori com la Bioregió o la Tecnoregió i també amb infraestructures que situaran Catalunya en el mapa científic i tecnològic d'Europa, com per exemple, el Síncrotró Alba del Parc Tecnològic del Vallès.

En pocs anys Catalunya estarà més capacitada per guanyar nous reptes a l'economia global, en unir la millora del capital humà, físic, científic i tecnològic, l'impuls de sectors estratègics i

la creació d'un marc institucional que incentivi la generació de sinèrgies entre centres de recerca i tecnologia, empreses innovadores i inversors financers.

Al capdavant, com afirmava el president Maragall, el mes de gener de l'any 2005, en una conferència a l'Auditori de la Pedrera, aquestes són «les diferències bàsiques entre un país que innova i un país que no ho fa —o que simplement s'adapta a les innovacions provinents d'altres indrets. Entre un país que va a remolc i un país que esdevé motor. Aquesta ha de ser, doncs, la nostra independència real en el futur, la d'existir amb vida pròpia, la de tenir iniciativa, la de crear més oportunitats de les que tenim».

Avui hi ha una competència real entre territoris, una competència econòmica i política. El desenvolupament d'aliances territorials i de noves estratègies en el terreny de la inversió i de les infraestructures que acompanyin l'ambició empresarial és una necessitat. Aliances i acords cap endins entre Barcelona, l'àrea metropolitana i Catalunya, però també cap a Espanya; i cap a Europa i al món.

L'Euroregió Pirineus-Mediterrània potser encara no és un èxit polític. I segurament no ho serà del tot mentre hi hagi qui pensi les relacions regionals a partir d'esquemes centre-perifèria, però els governs i els empresaris de les regions que en formen part han apostat per guanyar dimensió a través de la localització i la xarxa. Aquesta és la diferència entre la fórmula i la substància.

A Europa les regions frontereres són les que creixen més i millor, a partir de la interacció contínua i la complementarietat. I amb l'Euroregió:

- 1) Barcelona disposa d'una nova capitalitat;
- 2) Catalunya és més forta a l'Europa multipolar;
- 3) Barcelona i Catalunya poden generar economies d'escala per vertebrar un node potent a l'espai euromediterrani i, a més,

- 4) Totes les regions que la componen participen en una veu col·lectiva més forta a Madrid, a París i a Brussel·les, que es corresponsabilitzen alhora, amb el procés d'integració europea.

Tanmateix, l'Euroregió ha de promoure el desenvolupament d'una Espanya en xarxa que està cridada a relligar la visió política de l'Espanya plural amb una modernització estructural de l'economia i la societat, que avui té com a prioritat compartida la millora de les infraestructures físiques.

Al llarg dels últims tres anys, Catalunya i Espanya han planificat les seves prioritats en matèria d'infraestructures físiques i han segellat els primers passos per fer efectius els compromisos financers que garantiran la recuperació dels dèficits acumulats.

Les bases del futur estan plantejades i ens permetran transitar nous camins. Les connexions de la Catalunya del segle XXI han d'estar a l'alçada de la potencialitat de la nostra geografia, dels nostres «punts» i de l'evolució econòmica i demogràfica que estan experimentant, mentre contribueixen a vertebrar un territori ric en activitat i serveis, on es «construeix» la ciutadania i l'empresa. I, per aconseguir-ho, el Govern ha definit els mapes de la Catalunya en xarxa, de les infraestructures físiques i de regadiu i també de les infraestructures de telecomunicacions, partint de la seva consideració com a infraestructures bàsiques.

En aquest mandat el Govern ha presentat el primer Pla integral d'infraestructures de transport que ha tingut Catalunya, s'ha posat l'accent en les infraestructures ferroviàries, s'ha iniciat la tramitació d'infraestructures singulars amb capacitat vertebradora com l'Eix Transversal Ferroviari i s'hi han encarat decididament projectes pendents, des de feia massa temps, com el Quart Cinturó, la connexió de les ciutats mitjanes amb

**Punt i a part mereix la lluita
contra la pobresa. L'aprovació
de la Llei de prestacions
econòmiques d'assistència social
garantirà uns ingressos suficients
a les persones grans i inactives
amb rendes més baixes i ha de
permetre situar la pobresa en un
11% a mig termini (actualment,
es troba a l'entorn d'un 18%).**

el Tren de Gran Velocitat o la millora dels accessos al Port de Barcelona.

També s'ha potenciat el front portuari com a motor de canvi i de creixement industrial i turístic. I, al mateix temps, s'ha desenvolupat la xarxa aeroportuària i s'ha consolidat un creixement de l'Aeroport del Prat —que se situa en el 8è lloc d'Europa en transport de passatgers de gener a juny de 2006, amb un increment del 11,6% en relació al 2005—, que ve acompanyat de noves expectatives sobre l'ampliació com a aeroport intercontinental i sobre l'autonomia de la gestió.

Avui Catalunya és un país més fort i obert al món perquè comença a aprofitar amb nous instruments i polítiques que incideixen en la millora de la productivitat les oportunitats d'una economia oberta. Aquesta és la conclusió del darrer informe d'*Evolució i perspectives de la indústria catalana* de la Cambra de Comerç de Barcelona, elaborat el mes de juny d'aquest 2006.

Lluny de caure en l'autocomplaença, doncs, l'avenç de l'economia catalana en termes de creixement i creació d'ocupació, ens ha dotat de més ambició i confiança per avançar cap a un nou model de competitivitat.

VI. Equilibri territorial i desenvolupament sostenible

Els darrers 20 anys, el sòl urbanitzat s'ha doblat i la manca de planificació dels governs anteriors havia comportat un creixement urbanístic de baixa qualitat, concentrat sobretot a la franja litoral, que qüestionava la seva capacitat de continuar generant riquesa a través d'un turisme competitiu, i garantint la qualitat de vida de la ciutadania. Tanmateix, s'havien menystingut les possibilitats de progrés del que fins fa poc temps era considerat el «rerepaís». I, juntament amb aquests dos factors, Catalunya oferia la «tòpica imatge d'un país provisional», com deia Joan Ganyet al número 36 de la revista *Nexus*, la imatge d'un país «sense cura dels detalls».

Aquestes dinàmiques situaven el govern en una posició de responsabilitat: la responsabilitat de planificar i gestionar un model de desenvolupament sostenible que mostrés la distància entre el desenvolupament i els excessos d'un creixement desordenat.

I no hi ha dubte que s'ha actuat amb ambició, definint els espais de creixement i localització mitjançant el programa de sòl industrial i residencial més potent que hem tingut i, paral·lelament, aplicant les noves polítiques per promoure el valor cultural, ambiental i econòmic del territori.

El Pla Director Urbanístic (PDU) del sistema costaner ens permetrà mantenir Catalunya oberta al mar. En total, el Govern ha preservat 23.500 Ha, desenvolupant l'exercici de planificació supramunicipal més ambiciós dut a terme a Catalunya des del Pla general metropolità de 1976.

També s'han impulsat els plans territorials parcials previstos a la legislació catalana des de

l'any 1983, i aquest esforç de planificació regional ve acompanyat de la protecció/promoció d'aquells territoris amb un patrimoni arquitectònic o natural valuós com la Vall d'en Bas, així com de la millora del planejament urbanístic municipal.

Ens trobem, doncs, davant d'una nova generació de plans directors urbanístics que parteix de la consideració del territori com un espai amb valor per la qualitat de vida de cadascun de nosaltres i del conjunt del país. I el Govern ha volgut preservar aquest valor, també, a través del Pla d'espais d'interès natural, de la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge i de l'Observatori del Paisatge.

No hi ha dubte, doncs, que hem començat a superar falsos dilemes entre el creixement i la sostenibilitat, dibuixant un nou model de desenvolupament.

La gestió del territori ja no es basa en una simple lògica de poder per afrontar els conflictes socials i polítics que provocava la manca de pla-

nificació i l'arbitrarietat: la defensa del Pla Hidrològic Nacional i el Transvasament de l'Ebre en foren el seu darrer testimoni.

L'avenç cap a una nova cultura de l'aigua seguint les directrius de la Unió Europea, demostra el canvi d'orientació que han experimentat les polítiques hídriques i que també ha acabat impregnant les polítiques energètiques. Amb recursos, amb inversions per construir infraestructures més modernes i eficients, assumint la necessitat d'actuar sobre la demanda i facilitant una major integració amb la resta de polítiques sectorials –com les de r+d+i—i amb els objectius d'equilibri territorial del Govern.

En aquest mandat, doncs, hem passat de les lluites de poder i les arbitrarietats a solucions concertades, transparents, equitatives, eficients, sostenibles i que no només no hipotequen la capacitat de progrés de cada territori, sinó que l'han de promoure en benefici de l'interès general.

La «cultura del no» contra les localitzacions indesitjables que havia conduït a paràlisis absolutament irresponsables –per exemple, en matèria d'equipaments penitenciaris– avui comença a esdevenir una «cultura del sí», basada en l'establiment de noves corresponsabilitats entre la ciutadania i els poders públics, entre els ajuntaments i la Generalitat, i entre els territoris i el conjunt del país.

El respecte a la vindicació de la identitat local i, al mateix temps, el coratge polític i la capacitat de l'acció governamental per incentivar la seva afirmació expressant una identitat de projecte, no és aliena a una ambició que avui es construeix des de la nació i, també, des de la proximitat, per aconseguir que Catalunya desplegui noves energies cíviques, econòmiques i territorials.

VII. Un nou accent a la governació

Les polítiques públiques desenvolupades pel Govern esbossen una idea de la Catalunya que

**A la societat del coneixement
cada persona té potencialitats
i el paper dels poders públics
s'ha de dirigir a acompanyar i
estimular el seu talent i les seves
habilitats. Aquesta reciprocitat
s'ha d'equilibrar a través del
vincle que uneix transversalment
l'educació, el treball i l'economia.**

s'ha de construir a través d'un patriotisme que és més exercit que reclamat. Ens acosten a aquell patriotisme que conforma una ciutadania conscient dels seus drets i llibertats i, alhora, respectuosa amb els seus deures i responsabilitats. I també, a una Catalunya més capacitada per aprofitar els camins oberts per la integració europea i la globalització, mitjançant un nou model de desenvolupament.

Davant el dilema entre governar o resistir, l'opció del Govern ha estat, des del primer moment, governar amb responsabilitat i eficàcia la pluralitat de valors, sensibilitats, il·lusions i utopies, tant diverses com carregades de significat, que configuren una societat oberta i canviant com la catalana.

En aquesta setena legislatura s'han gestionat moltes ambicions i de molt gruix; s'ha orientat el sistema institucional de Catalunya a la visió d'un país que els darrers tres anys ha experimentat un increment aproximat de la població del 9% passant de 6,5 milions d'habitants a 7,1, quan projeccions demogràfiques elaborades per l'anterior govern al 2003 dibuixaven l'escenari d'un país de 6,7 milions d'habitants al 2020; s'ha enfortit el sistema de benestar català; s'ha avançat cap a una economia del coneixement; s'han començat a vertebrar un territori en xarxa; s'ha intentat assegurar que tothom segueixi; s'ha vetllat perquè tothom tingui oportunitats, i s'ha demostrat que la igualtat i la llibertat són objectius en progrés.

Al capdavant, la velocitat dels canvis socials, econòmics i tecnològics és massa alta, per acabar enquadrant la realitat en una maquinària burocràtica, que ha d'acabar aprimant-se i compartint poder. El Govern i l'Administració de la Generalitat han estat els catalitzadors del canvi, però els protagonistes de l'acció pública han començat a ser els ciutadans i les ciutadanes. I les regles del joc han estat el pluralisme i la transparència.

Aquest ha estat el missatge profund de les polítiques del Govern de la Generalitat durant la legislatura 2003-2006. El dia que els valors es puguin demostrar empíricament farem un gran avenç, però almenys avui no ens cal mirar enrere per saber que les diferències existeixen.

L'experiència viscuda en aquesta legislatura aporta un valor a la governació de Catalunya en termes de bon govern, competitivitat i cohesió, i la situa en un punt de responsabilitat a Espanya i a Europa, que el futur govern haurà d'assumir i continuar.

L'acompliment del 80% de l'Acord del Tinell és una realitat i les notes d'aquesta legislatura composen una música diferent a les dels dos darrers mandats del segle XX, encara que al Govern li hagi mancat capacitat per transmetre la confiança que ha començat a atorgar a Catalunya com a subjecte polític i a la ciutadania.

31

L'Euroregió ha de promoure el desenvolupament d'una Espanya en xarxa que està cridada a relligar la visió política de l'Espanya plural amb una modernització estructural de l'economia i la societat, que avui té com a prioritat compartida la millora de les infraestructures físiques.

Aquest ha estat, doncs, el projecte catalanista i de progrés, a través de les polítiques públiques desenvolupades pel Govern. I no és exactament el seu llegat, ni el llegat del Govern. Un llegat que, examinat des de la curta mirada, sempre resulta insatisfactori. És aquell corrent principal que ens ha de conduir a una Catalunya millor en termes de democràcia, equitat i prosperitat, a través d'un recorregut que continua transitant des dels confins del catalanisme polític fins als horitzons d'un nou patriotisme.

32

No deixa de resultar injust, doncs, que es vinculi el projecte del catalanisme progressista amb el primer Govern catalanista i de progrés. Ha de ser un projecte per a la Catalunya del segle XXI, per una Catalunya més confiada en el

Les connexions de la Catalunya del segle XXI han d'estar a l'alçada de la potencialitat de la nostra geografia, dels nostres «punts» i de l'evolució econòmica i demogràfica que estan experimentant, mentre contribueixen a vertebrar un territori ric en activitat i serveis, on es «construeix» la ciutadania i l'empresa.

futur i, sobretot, més capacitada col·lectivament per guanyar-lo.

Aquesta és la necessitat de continuar convertint Catalunya «en un lloc de diàleg i no d'oració», com deia el futur president Pasqual Maragall fa uns anys en la publicació *La democràcia dels ciutadans*.

Sabem que és possible perquè l'evolució parteix del que ja existeix i ho pot millorar. Però possible no vol dir necessari perquè el progrés està fet de meandres. Res no està escrit. I el que pugui estar escrit no ho està en una única direcció. Potser només ho estava el judici públic d'un govern, que avui comença a afrontar la lògica dels fets.

És argumentable que la dificultat estava servida des de l'inici perquè l'Acord del Tinell transcendia els límits de l'acció pròpiament governamental, però avui l'Estatut ja és una realitat enormement esperançadora. És el moment, doncs, de resituar la discussió en els termes d'una governació, que sembla haver tingut una posició secundària en la ruptura del govern, però potser tindrà substantivitat pròpia per expressar l'esdevenidor.

VIII. Les idees i el poder

La dificultat de pensar l'espai social per part del govern i l'administració es troba a l'arrel de la (re)integració dels seus actors a l'acció dels poders públics. No és un fenomen nou a Catalunya, encara que ho siguin els valors mitjançant els quals s'ha produït.

Aquesta integració i la voluntat inherent de concertació interna i externa al govern, juntament amb la recerca del coneixement independent, ha estat un factor decisiu per entendre la gestió dels conflictes que s'han posat de manifest: reflecteix el mètode amb el qual sovint s'han resolt oferint una síntesi adequada als valors i les idees dels diferents partits del govern i ampliant, al mateix temps, els drets i les llibertats de la ciutadania.

Possiblement, el cas més paradigmàtic a la llum de l'opinió pública en aquest àmbit, s'ha produït arrel de la reorientació de la política territorial. Bracons, Xarxa Natura, Interconnexió i Alta tensió, Quart Cinturó, en són els noms.

La qüestió de fons que s'ha afrontat, com afirmava Ernest Maragall en un article a *El País*, és «la consecució de l'equilibri necessari entre respecte mediambiental, creixement econòmic, dotació d'infraestructures i equipaments i dret dels territoris a construir un futur propi sense hipoteques ni dependències». I avui es pot afirmar que s'ha assolit, sense que els processos de discussió al Govern i a la societat hagin afectat l'eficàcia de la presa de decisions.

Els conflictes en el terreny del medi ambient o les infraestructures s'han acabat resolent a través de polítiques eficientistes, que segueixen les directrius i la filosofia de la Unió Europea.

Es tracta de sectors en què les febleses de la cooperació voluntària –més d'altres factors– han conduït a una integració supranacional, que transcendeix les funcionalitats d'un mercat europeu integrat.

No hi ha dubte que tota política eficient té requisits redistributius i viceversa, ni tampoc, que la mateixa acció de govern requereix la gestió d'interessos creats a partir de determinats valors, però el punt de partida i la lògica de la presa de decisions que s'ha posat en relleu amb relació a l'etapa anterior és diferent: l'una, condueix a fórmules de poder, mentre que l'altra, desenvolupa un procés cooperatiu que aporta beneficis mutus.

En un sentit similar es poden analitzar les «polítiques socials», amb el debat sobre la reforma del sistema de benestar a Europa com a factor contextual de primer ordre.

Els dilemes que s'han resolt i els que es comencen a albirar, se situen en el terreny de la introducció de mecanismes de condicionalitat, a l'hora de proveir serveis i prestacions.

Avui Catalunya és un país més fort i obert al món perquè comença a aprofitar amb nous instruments i polítiques que incideixen en la millora de la productivitat les oportunitats d'una economia oberta. Aquesta és la conclusió del darrer informe d'*Evolució i perspectives de la indústria catalana* de la Cambra de Comerç de Barcelona, elaborat el mes de juny d'aquest 2006.

33

En el cas de les prestacions econòmiques, s'ha compartit la necessitat d'avançar en l'eliminació de les desigualtats de partida, però s'han manifestat diferències en les desigualtats d'arribada. Per exemple, en la lluita contra la pobresa de la ciutadania «activa». Sembla clar, però, que han de tenir com a límit l'emergència de noves cultures de la dependència que puguin resultar injustificades perquè erosionin els fonaments de «l'empresa» i, per tant, de la reciprocitat.

D'altra banda, la introducció d'elements de condicionalitat als serveis públics (plantejat, per exemple, en el debat sobre els mecanismes de copagament a la sanitat pública), només es produirà a partir d'un ampli consens que en justifi-

L'avenç cap a una nova cultura de l'aigua seguint les directrius de la Unió Europea demostra el canvi d'orientació que han experimentat les polítiques hídriques i que també ha acabat impregnant les polítiques energètiques.

34

qui la necessitat per garantir la sostenibilitat del sistema (tal i com succeeix en el Projecte de Llei de serveis socials o en el nou Sistema per a l'autonomia personal i l'atenció de la dependència de l'Estat, en funció de la renda dels usuaris). Almenys aquest és el límit explícit que s'ha plantejat.

Més complexa resulta l'aproximació a aquelles diferències ideològiques que ens situen en l'eix nacional i que, al llarg de la legislatura, s'han manifestat en discrepàncies de fons sobre qüestions identitàries i, en conseqüència, sobre la configuració dels poders públics catalans o sobre la seva relació amb la societat, que són aïllables analíticament del procés de negociació del nou Estatut i de la relació Catalunya-Espanya –més que no pas de les relacions intergovernamentals, àmbit on el desenvolupament de fórmules de govern compartit entre la Generalitat i l'Estat ha resultat notable projectant alhora les nostres institucions a les de la Unió Europea i trencant el «guió neocentralista de la

dreta espanyola», com explica Enric Juliana a *La rectificació*.

D'una banda, s'ha plantejat el dilema de fons sobre els límits i els horitzons d'abordar una (re)distribució de poder entre la Generalitat i els governs locals de Catalunya, que transcendeixi els referents de proximitat establerts durant aquest mandat –que inclouen, entre altres, el reconeixement públic de la necessitat d'institucionalitzar l'àrea metropolitana de Barcelona i l'aplicació de la Carta Municipal de la ciutat.

I, de l'altra, s'han posat de manifest visions diferenciades sobre la relació entre els poders públics i la societat, en un contínuum que transita des del catalanisme cívic fins a un nacionalisme disposat a subordinar els drets individuals a drets col·lectius a través d'un nou intervencionisme d'esquerres impregnat d'accents comunitaristes –en algun cas, compartits pel principal partit de l'oposició, que va arribar a apuntar cap a una certa modificació de l'*status quo* implícit del catalanisme, en el terreny de la política lingüística i en determinats posicionaments del discurs cultural.

Ambdues dimensions varen qüestionar els fonaments de la filosofia originària de l'Acord del Tinell, que mostraven la diferència –més que no pas les complementarietats– entre la Catalunya-nació i la Catalunya-ciutat.

Es podia pensar que estava en joc el sistema institucional i el model cultural que es desenvoluparia a la propera legislatura a Catalunya, en el marc del desplegament de l'Estatut. I la qüestió possiblement estava ben plantejada.

Malgrat això, ens queda el dubte de conèixer si aquesta expectativa era errònia perquè els factors que han convertit «l'aliança tripartita» en un projecte electoral raonablement sòlid, al mateix temps debiliten el projecte del catalanisme progressista com un projecte transformador, és a dir, com un projecte capacitat per construir noves institucions i, a través d'aquestes, oferir una nova

síntesi del catalanisme, que era, en essència, la proposta de l'Acord del Tinell.

Encara no ho sabem, però el que podem començar a pensar és que aquesta lliçó és bidireccional: que l'eclosió del nacionalisme català anorreés la unitat entre la pàtria i la comunitat política, com diu el professor Fradera a *La rectificació*, no significa que actualment ambdues no siguin necessàries per a la gestió col·lectiva de les interdependències.

IX. Nous camins, nous horitzons

Des d'aquesta perspectiva, podria resultar paradoxal que un projecte que ha demostrat la seva capacitat per començar a dibuixar una nova centralitat de l'esquerra a Catalunya en el terreny de les idees, i també la seva eficàcia en el terreny de l'elaboració de polítiques, no guanyés la batalla d'una nova circumstància que transita pels camins d'una unitat que és necessària perquè el Govern construeixi la seva pròpia realitat i li confereixi la força de la representativitat.

En aquesta legislatura s'ha produït el referèndum sobre la Constitució Europea a diferents països, on s'ha detectat que àmplies capes de la ciutadania perceben la Unió Europea com una plataforma globalitzadora que debilita l'Estat-nació, com a marc de referència.

En aquesta percepció hi contribueixen bàsicament dos factors. D'una banda, l'estat embrionari dels actors polítics europeus. I, de l'altra, la incapacitat d'impulsar un projecte europeu amb polítiques que evolucionin amb la integració i s'adaptin als desafiaments de cada temps, pels límits de la cooperació voluntària entre els estats.

Els (notables) avenços obtinguts en la relació Catalunya-Espanya-Europa poden contribuir a fixar el vincle entre les institucions públiques i la ciutadania. Tanmateix, és probable que la pràctica quotidiana de recerca d'acords de l'Administració de l'Estat i de les administracions autonòmiques sigui la millor escola d'aprenentatge de

la realitat complexa de l'Estat espanyol d'avui i de la necessitat de la seva articulació de caràcter federal. I, finalment, l'Euroregió Pirineus-Mediterrània permet expressar la unió entre el procés de regionalització econòmica i el procés de construcció europea.

En aquest mandat, doncs, s'ha pres una nova consciència de la interdependència i s'han arbitrat els mecanismes per dur-la a la pràctica des d'una lògica intergovernamental. Al mateix temps, però, sembla qüestionable que Espanya i Europa puguin resoldre res que no puguem resoldre per nosaltres mateixos, amb Espanya i Europa.

Aquest és el camí de l'escepticisme pragmàtic i l'utòpic. Potser és il·lús avui pensar l'auto-suficiència o la «sortida», però potser ho és més no definir progressivament els camins de la política per vèncer-la a través de la «veu» i la «lleial-

Davant el dilema entre governar o resistir, l'opció del Govern ha estat, des del primer moment, governar amb responsabilitat i eficàcia la pluralitat de valors, sensibilitats, il·lusions i utopies, tant diverses com carregades de significat, que configuren una societat oberta i canviant com la catalana.

tat», com a camins indefugibles per assajar un reconeixement que no ha de ser aliè al patriotisme. I aquests camins tenen una lògica nacional, una lògica estatal, una lògica supranacional i una lògica complementària que es juga des de la proximitat.

El darrer baròmetre d'opinió política del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat posa en relleu un vincle difús entre les preocupacions de la ciutadania (immigració, accés a l'habitatge, atur i inseguretat ciutadana) i la capacitat d'acció real dels poders públics en una societat oberta.

36

Aquest conjunt de fenòmens, plasmen l'arrel dels reptes de la governació. Hi ha inquietud i, fins i tot, un cert desencant que no és passiu ni deferencial, sinó militant. Afecta el *demos* com a factor rellevant. El seu ordit. La seva capacitat de gestionar l'agenda i reduir les incerteses. Un cop més.

El que està en joc és la centralitat de la política com a govern. Aquella que resideix obertament a les institucions i es fonamenta en l'ús del poder, l'acció i els interessos.

En aquest terreny, sembla difícil que el proper govern no s'hagi d'adreçar a continuar enfortint Catalunya, com a subjecte significatiu per la ciutadania, en el context objectiu del nou horitzó polític que exigeix l'experiència viscuda durant la passada legislatura, d'una banda, i el procés a partir del qual els assumptes morals dels individus i els dels poders públics poden acabar resultant molt diferents, de l'altra. Aquest és el camí de la unitat que cal mantenir i el repte que cal guanyar.

Tanmateix, és possible que la confluència d'ambdós factors demani una renovació dels fonaments legitimadors del progressisme.

Encara coneixem poc la Catalunya real i el funcionament de les nostres institucions. És possible, fins i tot, que massa poc per ser capaços d'oblidar vells apriorismes. I el problema no és

L'acompliment del 80% de l'Acord del Tinell és una realitat i les notes d'aquesta legislatura componen una música diferent a les dels dos darrers mandats del segle XX, encara que al Govern li hagi mancat capacitat per transmetre la confiança que ha començat a atorgar a Catalunya com a subjecte polític i a la ciutadania.

només el diagnòstic de la realitat social, econòmica o cultural, que també, sinó sobretot el vincle entre aquest diagnòstic i el projecte polític que se'n deriva, a través de la força de les idees i els poders públics.

Com va afirmar el professor Sartori a l'acte inaugural del VII Congrés de l'Associació Espanyola de Ciència Política, «*el 'debe ser' tiene que estar conectado por un 'vínculo de viabilidad' al es*». Aquest «*es*» no es pot basar únicament ni en un efecte reflex de la veu dels mitjans a la ciutadania, ni en la mera integració a l'acció pública d'actors interessats, per exemple. I el «*debe ser*» s'ha d'argumentar.

Potser ens hem de preguntar si es pot plantejar la descentralització als ajuntaments, sense haver avaluat prèviament el seu funcionament per conèixer la relació entre dimensió, eficiència i

democràcia, o si és positiu pel futur de la llengua catalana plantejar una política lingüística basada en la matriu de l'Estat-nació i en la «ideologia» que se'n deriva, com es qüestiona el professor Branchadell.

Des d'aquesta perspectiva, ens cal un Govern disposat a un aprenentatge constant de la realitat, com a font d'autoritat compartida, perquè l'alternativa és una simple distribució de poder que difícilment serà sostenible. «Veure-hi clar», doncs, ha de ser «veure-hi just». A tots els nivells. Només així el Govern podrà construir la seva pròpia realitat amb rigor i convidar a una acció positiva, a través d'un nou *ethos* públic que cal continuar desenvolupant.

En un sentit similar, comença a semblar evident que només a partir del dubte raonable i, per tant, exigent, sobre els límits d'una estratègia unitària de progrés amb una estructura de poder polític que pot arribar a ser poc propícia, es podran retrobar aquelles idees que no estan subjectes al temps, que són constituents, que plantegen noves síntesis i institucions, i que permetran culminar una transició que possiblement encara s'ha d'escriure.

Només aleshores sabrem si aquest pluralisme atractiu electoralment, també tenia un veritable disseny per acompanyar la lògica de la ciutadania manifestada bàsicament a través de les polítiques públiques, amb la lògica d'una representació democràtica, que hauria de conduir a vertebrar «una estructura política que no sigui aliena a la societat sobre la qual reposa», com deia l'Isidre Molas a *La Ciutat Llunyana*.

Aquest hauria de ser un dels horitzons que continués significat el projecte del catalanisme progressista. Aquell que demostrés que el seu projecte polític és un projecte per relligar la nació i la ciutadania i contribuir a vertebrar, a partir d'aquest nou subjecte, un projecte global d'excel·lència amb Espanya i Europa. Aquesta possiblement és la diferència entre «estimar Catalu-

nya» i voler-la (re)conèixer. I al darrere d'aquesta diferència hi ha una idea de justícia.

Una cosa és acabar un problema i una altra, de diferent, és resoldre'l. L'Acord del Tinell ja és història i com la majoria d'històries és particular, però el temps ja està tornant a canviar i mentre Catalunya estigui «inventada», no resulta estrany pensar que Espanya i la Unió Europea també ho puguin estar, i la globalització ens continuï (re)inventant a tots, a través de nous determinismes.

«[421] ¿Para qué el para qué? Para proyectar»

WAGENSBERG, Jorge (2006): *A más cómo, menos porqué*. Tusquets, Barcelona, 2006, p. 84

«Catalunya és una combinació única de grandària i de diversitat, d'intimitat i d'ambició. No és còmoda per als altres, és difícil de classificar. Ho sentim molt, ho sentim per als altres, però ens obliguem nosaltres mateixos a saber navegar en aquesta divisió inexistent per a altres. Perquè estem en aquesta situació, que és molt peculiar. Som més grans que molts que són regions, per entendre'ns, més grans i més específics. I segurament una mica menys que aquells que són estats. Doncs, molt bé, nosaltres estem creant una categoria. I l'hem de desenvolupar.»

Citació del discurs de Pasqual Maragall al Parlament de Catalunya, el dia 30 de setembre de 2005.

«*El sufragio universal da derecho a los gobernantes, pero dentro de los estrechos límites de los convenios libres entre los hombres. Ese sufragio no puede consagrar el derecho de cambiar de sociedad, ni tampoco de cambiar la sociedad*»

CROZIER, Michel (1992):
Estado moderno, Estado modesto.
Estrategia para el cambio.
Fondo de Cultura Económica de
Mèxic, p. 261

